

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Franjo Marn r. 26. jan. 1846 v Stangi, gimnazijo zvršil v Ljubljani l. 1865, vseučilišče obiskoval nekaj v Pragi nekaj v Gradcu, kjer je dostal preskušnjo iz klasične filologije in iz slovenščine, postal pomožni in l. 1872 pravi učitelj na kr. gimnaziji v Zagrebu, kjer slušbuje še sedaj.

V slovenščini se je oglašil javno prvičkrat v „Venču“, ki so ga l. 1862 vodju Jan. Nečáseku pri odhodu v Prago poklonili učenci gimnazije ljubljanske. V imenu petošolcev zložil mu je Fr. Marn čestitko: „Mladosti vodja! Tebe če slaviti — Slovenska Vila, pred Teboj stoji, — Hvaležna mladež če Ti venec zviti — K slovesu venec britke žalosti“ itd. (str. 9. 10) v sedmih kiticah; n. pr. (5 kit.):

Le to nam je v britkosti tolažilo,
Da narod ljubljani Te ne zgubi. —
Kakò bi brata nek ne veselilo,
Da tudi brat kaj dobrega dobi?
Pozdravi, osrečuj tam Slave sine,
Nam brate drage češke domovine itd.

Tako je zložil ginljivo žalostinko Fr. Marn v Danici l. 1862 št. 22: „Alojzijanci v spomin svojemu rajnemu vodju, prečastitemu gospodu Jurju Grabnarju, umerlemu v Ljubljani 21. mal. serp. 1862“. V desetih odstavkih se pričinja n. pr.:

Kaj tako otožno tulijo vetrovi,
Kaj se skriva solnce, oblaki nebo?
Čuj, mertvaški žalostno pojo zvonovi.
Milega duhovna v tamni grob neso itd.

Venec na grob preč. gosp. Janezu Bonaču, čegar mile pešmice so takrat navduševale Slovence in čegar nagla smrt je vse navdala s pomilovanjem. V šestih kiticah poje Fr. Marn v Danici l. 1864 str. 13. 14 n. pr. v 4:

Zvezda sjajna si Ti, Janez dragi!
Ki Te vzela je v mladosti smert.
Cerkve, domovine up preblagi!
Krije dans Te že mertvaški pert.
Cerkev, kje imaš sedaj učenca,

Ki bi Te bolj ljubil, bolj častil?
Ljudstvo, mladež, kje imaš miljenca,
Ki bi Te bolj varval, bolj učil?
(cf. Jezičn. XIX. 1881).

Kakor lani, so tudi letos v Alojznici imeli živo breso t. j. napravili so debeli četertek domače pa vender očitno gledišče. Igrali so lani „Zwei Freunde und ein Rock“ po nemški, in po slovenski „Nikolaj Zrinjski“, po Körnerji poslovenil Fr. M.; letos pa „Ei so beiss“ ali „der missvergnügte Holzhacker“, in „Skriti biser“, spisal N. Wiseman, poleg nemškega poslovenil Fr. M. (Danic. 1864 str. 36).

Slovenska Vila. Izvirne slovenske povesti, novele, balade, romance in pesmi. Prvi vezek. V Ljubljani 1865. 8. 112. Nat. J. Blaznik. Založila Fr. Celestin in J. Jurčič. V njej se nahajajo str. 46 do 49: Pesmi (Zložil —r—) I—X: Sonet. Njena molitev. Trn. Tolaž. Rosne cvetlice. Svojim cveticam. Ribič. Poslednja želja. Moja lira. Ko mene več ne bo. — Moč ljubezni. (Novela, spisal —r— str. 49—66).

Iz Prage je l. 1865—66 dopisoval —n prav marljivo v Zg. Danico, o središču Česke in njenih znamenitostih, o raznih slovesnostih, o sv. Janu Nep. in Husu ter poslednjega močni veljavi mej českim narodom, o vseučilišču, o gimnazijah novejših in o pogrešanju filozofije in stilistike v njih; o bližnji vojski: Zlé je matko zlé — Braniboři zde! Poslednje poročilo bilo je o smrti Nečásekovi 26. nov. 1866.

L. 1866 je vstanovil Fr. Gerbic v povzdigo cerkvenega petja „Liro Sionsko“, kjer so tiskane mnoge cerkvene in pobožne pesmi, katere je zložil Fr. Marn, napeve pa sta jim narejala Gerbic in Belar.

Kar je bil pričel v Alojznici, nadaljeval je v Pragi, in Slovenska Talija I. vezek str. 165 kaže: Inserat. Vesela igra v 3 dejanjih, po Sabini iz českega poslovenil Fr. Marn. — Nikolaj Zrinski. Žalostna igra v 5 dejanjih, po Körnerji posl. Fr. M. — Vez. II. l. 1867: Ultra. Veseloigra v enem djanji. Česki spisal F. Šamberk, posl. Fr. M. — Vez. VII. 1868: Oproščeni jetnik. Šaloigra v 1 dj. Po nemški posl. Fr. M.

Blagi Janežič podpiral je vse take dijake, in sad temu prijateljstvu kaže se na pr. v Večernicah l. 1865: O toči (68—75). L. 1866: Grom in strela (47—58). L. 1867. Hrana rastlinska (70—75). — Koledarček l. 1867: O telesni hrani (34—46). L. 1868: Tomaž Kren, ljubljanski škof (42—46). — Glasnik l. 1867: Lastovka. Mravljijske vojske. Življenje pod vodo. Česki spisal Em. Purkyně. — L. 1868: Hči Gustav Adolfa. Poleg poljskega Fr. M. (162—170). — Cvetnik I. l. 1867: Spremembe na zemlji. Živalsko zimsko spanje. Po českem poslov. Fr. Marn-Del II: Življenje v gozdu. Zemlja (Po Heblu). Zakaj je vsak dren kriv? Prerodna rastlin. Lev, kralj v puščavi. Steblo in klas (Po českem). — Cvetnik slov. slovesnosti. Življenje pod vodo (cf. Glasn.). O Vilah (329—332).

Slovnica českega jezika z berilom. Spisal Franjo Marn. Založila Matica Slovenska v Ljubljani. V Pragi 1867. 8. 152. Tiskarna dr. Ed. Grégrova. Slovnica sega od str. 1—106. Berilo 107—138. Slovarček str. 139—152.

Hrvatska slovnica za Slovence. Spisal Franjo Marn, gimn. profesor. Založila Matica Slovenska. V Zagrebu 1879. 8. 168. Tiskom dioničke tiskare. Slovnica od str. 1—112. Berilo (v latinici in nekoliko v cirilici) str. 113—138. Slovarček str. 139—168.

Obe te knjigi ste nastali po mojem naročilu in budilu. Nekaterim sicer delo ni bilo po godu. Skušnja pa potrjuje, da ste

bili na jako veliko korist zlasti slovnski mladini, v pospeh slovnski vzajemnosti, ki se odslej vedno bolj razodeva v našem mladem slovstvu slovnskem. Drugo knjigo je pisatelj posvetil dr. J. Bleiweisu o njegovem LXX. godu. Dokaz, da ste knjigi Slovincem dobro vstregli, je tudi to, da ste popolnoma pošli in da se po obeh prav pogostoma poprašuje.

Praktische Grammatik der kroatisch-serbischen Sprache. Bearbeitet von Fr. Marn. Prof. am k. Agrarmer Gymn. Agram. 1887. 8. 217. Verl. Suppan-Fiedler. Druck J. Hühn. Zweite verbess. Aufl. 1892. — Knjiga na korist tudi slovnskim dijakom, kateri se hočejo pravilno naučiti jezika hrvaško-srbskega — z mnogimi berili v latinici in cirilici ter primernim slovarjem.

Poleg nekaterih razprav v izveštju gimnazijskem na pr. Akuzativ u lat. grčk. i hrv. jeziku l. 1873 itd. — je prof. Fr. Marn spisoval in spisuje še največ po naročilu deželne vlade šolske knjige na pr.: Njemačka slovnica za srednja učilišta, vježbenice i čitanke za I—IV razred gimnazijski, po katerih se hrvatski dijaci na podlagi maternega jezika vadijo tujega, dokler se naši slovnski učenci še vedno trpinčijo naravnost s popolnoma nemškimi slovniciami in pretežkimi berili ali čitankami. — Tako je sestavil „Njemačke čitanke“ i za višje razrede gimnazijske, za djevojačke učione, katere so že večkrat tiskane. — „De Viris illustribus urbis Romae“. A Romulo ad Augustum. Authore Lhomond za III. razred hrv. gimn. priredio i rječnik dodao. Izdanje II. l. 1889. — „Prijevod grčke i rimske literature sa dodatkom iz starine sa 18 tablica“. U Zagrebu 1891. Nakladom dioničke tiskare. — „Rječnik k Homerovim pjesmama“, nakladom sveučilištne knjižare Fr. Zupana. —

To bodi v dokaz, kako delujejo Slovenci marljivo v raznih strokah mej Hrvati, kar će o prilici povedati bratska Knjiga Hrvatska!